



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati  
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos  
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati  
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

**Landsberg, Johannes Justus**

**Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX**

In Apparitione D. N. Iesu Christi Paraphrasis Lectionis Esaiæ XL.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

IOAN. LANSP. CARTHVS. SERMONES  
IN SOLENNITATE APPARITIONIS DO-  
mini nostri Iesu Christi, Lectio Esaia Pro-  
pheta, cap. XL.

**S**urge, illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Quia ecce tenebra operient terram, & caligo populos. Super te autem orietur Dominus, & gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos & vide, omnes isti congregati sunt, venerunt tibi. Filij tui de longe venient, & filie tuae de latere surgent. Tunc videbis & afflues, & miraberis, & dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Inundata camelorum operiet te, dromedarij Madian, & Ephra. Omnes de Saba venent aurum & thus deferentes, & laudem Domini annunciantes.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

**I**nter omnes Prophetas clarius, fufiusque de Christo & Ecclesia Esaias prophetat. Atque ideo vbi de vocatione loquitur gentium, hodierna lectio desumpta est. Nam primitiae gentium in fide, puta tres Magi hodie conuersi sunt ad Christum. Videns itaque Propheta in spiritu Ecclesiam ex gentibus colligendam, Surge, inquit, Ecclesia militans Hierusalem: Ibi enim Ecclesia exordium sumpsit noui testamenti, & primitiae credentium in seculo tibi coaluerunt, quos Petrus coadunauit: quoniam salus ex Iudaeis est. Nam ex Iudaeis Christus, inde nati sunt Apostoli atque discipuli Domini. Inde quoque sunt nati, de quibus dixi, primi qui ad fidem sunt conuersi. Igitur, Hierusalem surge ab amore & curis terrenarum rerum, eleuare ad Deum & illuminare. Propè enim est consolatio tua, ad quam recipiendam te parare decet: quia venit lumen tuum, lumen illud oriens ex alto, quod ad te venit, illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes, hoc est, affectus tuos, in viam pacis. Hoc est lumen, de quo Christus conueritur: *Lux venit in mundum, & dilexerunt homines tenebras magis quam lucem.* Itaque venit tibi lumen tuum, tibi promissum: & gloria Domini super te orta est. Viderunt pastores claritatem Dei se circumfulgentem. Viderunt Magi stellam se ad sequendum inuitantem, & locum pueri nati, qui est salus omnium, monstrantem. Videbis tu quoque gloriam Domini super te ortam, tunc quando illustrabis te eius potestas, diuinaque maiestas, ex cognitione scilicet secretorum cordium, & ex virtute signorum & miraculorum. Quia ecce tenebrae, ignorantiae, operient terram, & caligo populos. Apud omnes homines, qui sunt extra Ecclesiam, & qui non pertinent ad Hierusalem, sunt tenebrae & caligo. Super te autem orietur Dominus. Tibi improprietate illius cognitio: & gloria maiestatis eius per opera diuinitatis manifestanda in te videbitur. Tibi itaque venit lumen, tibi missum est verbum salutaris, puta ad saluandas oues domus Israel. Tamen non sola tu Iudaea hu-

Hierusalem  
vbi signet Ec-  
clesiam.

Acto 3. 5.  
Ioan. 4.

Luc. 2.

Ioan. 3.

Luc. 2.  
Math. 2.

Tenebris ob-  
creati ve sint  
omnes ho-  
mines extra  
Ecclesiam  
existentes.  
Acto. 13.  
Math. 15.



ius particeps eris, sed ambulabunt etiam gentes in lumine tuo. Conuertentur gentes quoque ad Christum, ambulabunt vias iustitiæ post eum, & reges terræ in splendore ortus tui, id est, particeps erunt gratiæ, & sapientiæ Christi. Hoc enim est lumen, de quo dicit Saluator ipse: *Ego sum lux mundi* qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite. De quo & Esaias idem dicit sub persona Patris ad Christum: *Dedit in lucem gentium, vt sis salus mea ad vltimum terræ.* Item quæ: *Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam, habitantibus in regione & umbra mortis lux orta est eis. Puer enim natus est nobis, & filius datus est nobis: cuius imperium super humerum eius.* &c. Quapropter leua in circumitu oculos tuos, & vbiq; circumspice, & vide: omnes illi, tam ex Iudæa quam ex gentibus ad Christum conuersi, congregati sunt, & ad constituendam Ecclesiam per fidem & charitatem adunati venerunt tibi, quia in Ecclesiæ vnitatem tibi incorporandi sunt. Filij tui licet per vniuersum orbem dispersi, tamen electi Dei de longè venient, vt tibi per fidem & charitatem incorporentur, & per fidei vnitatem socientur. De longè quidem venient, quia in regione dissimilitudinis constituti venient, vt filij fiant adoptiui: & qui fuerant à Christo longè, fiant propè, accedant per fidem & illuminentur: & filia tuæ, infirmiores scilicet animæ, de latere, aut, vt alia litera habet, lac fugent, id est, consolatione fouebuntur Spiritus sancti, & faciliori apostolorum indulgentiori quæ doctrina. Tunc videbis impleri ea, quæ dico: Nam afflues diuitijs gratiarum, donorum quæ exuberantia locupletaberis: afflues denique multitudine filiorum conuertentium se ad Christum, adeo vt etiam admiretur & lætitia dilatetur cor tuum, quando conuersam ad te videris tam subito multitudinem insularum maris, quando ve brachiam, fortitudo quæ gentium, qui in potentia & æstimatione sunt mundi, venerit seu accesserit tibi. Inundatio camelorum operiet te, dromedarij regionum Madian & Epha. Si secundùm literam quærimus hic sensum, ille est, vt tot homines in Hierusalem aduenturi dicantur, vnde vel ex multitudine camelorum aut dromedariorum quibus aduecti sunt, Hierusalem operiatur. Sed propheticus est modus loquendi, significans tantam multitudinem in Ecclesiam, quæ per vniuersum orbem vna est, ingressuram, fidem quæ & Euangelium Christi suscepturam, quorum mores camelis & dromedarijs similes ante fuerant, vt Ecclesia videretur operiri magis, quam impleri. Vno namque sancto martyre pro fide Christi patiente, & gloriose tormenta ac bestias vincente, interim sæpè numero tria millia hominum conuertebantur, nec poterant, tor occidi, quot Christus subito fecit inde renasci. Et ita in vniuerso mundo splendebat Euangelium, Christi quæ fides, quo sancta Hierusalem, id est, Ecclesia Domino extrueretur. Omnes, id est, de singulis regionibus ex Saba venient aliqui aurum, & thus deferentes, & laudem Domino annunciantes. Quod futurum tres hodie Magi præfigurant, qui ex gentibus primitiæ gentium in fide Christum quaerunt, Christum adorauerunt, Christo quæ munera, aurum, thus & myrrham obrulerunt.

Ioan. 8.  
Esaias 42.

Esa. 9.

Ephes. 1.  
Psal. 33.

Cameli & dromedarij myrræ quæ dicantur.

Matth. 2.



**N**ON parum ad rem pertinebat, vt quum Euangelista scripturus Christi esset apparitionem Magorumque aduentum, neque locum neque tempus taceret. Multum quoque fidei ad stipulatur, vbi rei que describitur, tam ad locum, quam ad tempus testimonia prophetarum consentiunt. Quando enim Iudæorum magis confutari posset impietas, quam dum ex eorum libris, ex rerum euentu, ex prophetarum oraculis, & ex eorum tandem confessione probari potuit: vt quod consententur ipsi, & alijs astruunt, ipsi credere nolunt? Sciebant ex prophetia Iacob tempus adesse Christi natiuitatis: puta cum iam ablatum foret sceptrum de Iuda, cum tempus item herodadarum à Daniele prædictum, foret impletum. Quamobrem cum omnia iam viderent impleta, de Christi nascituro tempore non poterant dubitare. Ad hæc autem non ignorabant locum ex Michæa Propheta. Quæ omnia tacite hic Euangelista indicat, cum dicit:

Gene. 49.

Danic. 7.

Mich. 5.

Cum natus esset Iesus in Bethleem Iudæ, in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hierosolymam, dicentes.

Herodes Afcalonita qd fuerit.  
 Herodes Antipas quis fuerit.  
 Matth. 14.  
 Marc. 6.  
 Matth. 27.  
 Lucæ 3.  
 Genes. 49.  
 Mich. 5.  
 Genes. 8.

Hic Herodes alienigena fuit, non de semine Israel, patre scilicet natus Idumæo, matre Arabe, à Romanis, quibus Iudæa facta est tributaria, Iudææ constitutus in regem. Hic alioqui Afcalonita vocatus est: cuius filius Herodes erat Antipas, qui decollauit Ioannem, & Christo in passione in alba veste illudit. Huius tempore (vt prophetia impleteretur Iacob patriarchæ, dicens: *Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentium*) debuit nasci Christus. Debit etiam nasci in Bethleem Iudæ, quomodo Michæas ante prophetauerat. Vbi Iesu Domino nostro nato, impleta quoque alia est prophetia. Nam Iacob fratrem suum Esau in Mesopotamiam fugiens, & in eodem loco dormiens, qui dicebatur Bethel, vidit per somnium scalam positam, cuius summitas pertingebat ad cælum, angelosq; ascendentes & descendentes per eam. Quamobrem dixit: *Quam terribilis est locus iste. Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cæli.* Reuera Christo ibidem nato, erat ibidem domus Dei. Corpus namque eius de virgine sumptum, domus est Dei. Porta autem est & cæli, per quam intramus in cælestem hereditatem, idem Christus. Hæc porta primo hoc in loco nobis manifestatur. Siquidem hic Magi primi sunt ex gentibus, qui ad hanc domum accedunt. Vide autem quanta sit Magorum deuotio. Mox vbi ex stella, quæ illis apparuit, regem didicerunt natum, nullam facientes mentionem præsignarent, & impietatem confutarent Iudæorum. Illi enim exultabant propter natiuitatem Christi, hi dolebant. Sequitur enim paulo post omnem Hierosolymam cum Herode ex Magorum aduentu & rei nouitate turbatam. Illi, inquam, regem quærebant alienum, hi spernebant suum. Illi rogabant vt ostenderetur, hi quidem indicauerunt locum, vbi esse inueniendus: sed nemo Iudæorum vel ex curiositate mouebatur, vt cum

Deuotio Magorum quantis facit.

Magi



Magis ad quærendum, ad contemplandumque regem suum se fatigaret.

Vbi est qui natus est rex Iudæorum?

Quid facitis ô Magi, quid facitis? Cur sic loquimini in terra aliena? An nescitis in Iudæa nullum alium vocari regem, nisi quem Romanorum potestas constituit? Num ignoratis regem alium ibi adhuc viventem? Qua temeritate audetis alium nominare regem, cum sciatis iustitiam legis, crudelitatemque tyranni, qui non sinat alium honorari regem, se in potestate regni constituto? Cur periculo tanto vos exponitis? Si regem, inquit, timeremus præsentem ac temporalem, non inquireremus futurum, ac cælestem. Sed quid de periculo mortis, cui vos inuolucitis? nonne prudentius fuisset tacuisse? Si periculum timeremus mortis, ad hanc regionem nunquam aduenissemus. Videsne Magorum deuotionem, fidem atque confidentiam? Nondum viderant Christum, & parati iam erant mori pro Christo. Nondum Christum nouerant, & parati erant coram crudelissimo rege in illius præiudicium Christum confiteri, Christum adorare, Christo offerre munera.

Fides Magorum quanta fuerit.

Qui fuerunt, inquit, hi Magi: Fuerunt, inquit Chrysostomus, sapientes in Perside, quia eo tempore ibi regnabant sapientes. Hi enim, hoc est, eorum maiores audierant Balaam diuinatoris olim prophetiam, seu oraculum, de stella hac loquentis: *Orietur stella ex Iacob, & exurget virga de Israel, & percutiet duces Moab, &c. & erit Idumæa possessio eius.* Propter hoc vaticinium, per sapientes successores obseruabatur aduentus, seu apparitio huius stellæ. Verisimile est autem, stellam hanc apparuisse tanta singularitate ab alijs stellis distinctam, vt dubitare non possent, singularem maximi regis cuiuspiam ortum hanc significare. Neque enim de illis stellis erat vna, quæ ab initio fuerunt creatæ, sed ad Christi natiuitatem significandam esse cepit, & peracto ministerio suo iterum desijt. Hanc enim vbi viderunt Magi & sapientes in dinoscendis astris periti, intellexerunt hanc regis Iudæorum ortum significare. Per hoc enim puer ille Iesus reges, seu Magos hos illuminabat, per quod erudiri & certiores fieri poterant. In hoc, inquam, eis loquebatur, eorum opinioni condescendens, in quo intelligebant. Non enim tam facile credidissent angelo (si fortè ad illos fuisset missus) quam crediderunt stellæ: Angelorum enim noticia apud illos fuisse minor credenda est, quam stellarum. Siue autem allocutione per stellam, siue illuminatione erga Magos Deus fuerit vltus, nihil refert, cum constet eos de ortu plenè informatos noui regis Christi nihil dubitasse. Erant igitur certi Christum regem Iudæorum natum, licet vbi natus foret id nescirent: nisi quod suspicabantur magnum gloriosumque regem in maxima, nobilissimaque ciuitate, inter ditissimos, interque peritissimos (maximi enim faciebant ipsi sapientiam, cum nemo apud illos nisi sapientissimus regnaret) quærendum, inueniendumque. Quapropter Hierosolymam primo accedunt, dicentes: Vbi est, qui natus est rex Iudæorum? Vides, quia non interrogant, an natus sit. De hac enim re non ambigunt, sed, Vbi, inquit, natus est?

Magi tres qui & quales fuerint. Chryloto. Num. 4.

Stellæ tribus Magis apparentis qualitas quæ. Gene. 1.

Magi quomodo de ortu Christi fuerint certificati.

f Vidimus

VI  
22



Vidimus enim stellam eius in oriente, & venimus adorare eum.

Vidimus stellam eius natiuitatis ostensuam, in oriente nos constitim, quam eius esse intelleximus. Deo enim, vt dixi, eis inspirante, aut quo cuique modo reuelante, didicerunt hanc esse stellam à Balaam vaticinatam quam mox quoque deuotè secuti sunt. Illis itaque Hierosolymam ingressa stella disparuit, quo Christi fieret natiuitatis manifestior, & Iudæorum ignauia magis detestanda probaretur. Neque enim interrogati, & de loco natiuitatis certa indicia scripturarum testimonia proferentes, excusare se de ignorantia poterant, qui inquirentibus Christum, locum, vbi inueniretur indicabant. Itaque si voluissent, Dei admonitionem merito intellexissent, Magorum deuotione & exemplo inuitati, qui indicabant Iudeis tempus, ab iisdem verò sciscitabantur locum natiuitatis Christi: quo citius, quod in salutem fiebat omnium, Christum scilicet esse natum euulgaretur. Quod Leo papa luculenter enunciat, dicens: Ad omnium hominum spectat salutem, quod infantia mediatoris Dei & hominum iam vniuerso declaratur mundo, cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quamuis enim Israëliticam gentem, & ipsius gentis vnā familiam delegisset, de qua naturam vniuersæ humanitatis assumeret: noluit tamen intra maternæ habitaculi angustias ortus sui latere primordia: sed mox ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est pro omnibus nasci. Tribus igitur Magis in regione orientis stella nouæ claritatis apparuit, quæ illustrior cæteris, pulchriorque sideribus, facile in se intuentium oculos, animosque conuerteret: vt confestim aduerteretur, non esse ociosum, quod tam insolitum videbatur. Dedit ergo aspicientibus intellectum, qui præstitit signum: & quod fecit intelligi, fecit inquiri, & se inueniendum obtulit requisitus. Ideo absque dissimulatione ingenue Hierosolymis confitentur: Et venimus adorare eum. De longinquis adeo regionibus aduenimus, vt adoremus eum. Vide hic, quomodo puer ad quem festinabant, non modo eos illuminabat, sed etiam, quo nullam metuerent potestatem, quin liberè voluntatem suam confiteri auderent, confortauit.

Audiens autem Herodes rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo.

Nunquam non grandis potestas timori subiecta est. Erat autem rex Herodes non iniuria pauidus, quippe qui timore anxius, nec vnquam securus regnum suum tutabatur. Erat præterea execrabilis parricida, multi sanguinis effusi sibi malè conscius, qui nec Hircano socero suo regi summo sacerdoti, nec vxori suæ Hircani propinquæ, nec proprijs ex eadem susceptis filijs pepercit, quos omnes aliosque multos truculentus carnifex morte damnauit. Premit enim tyrannos quoque metus, quomodo eorum quidam dixisse fertur: Quem multi timeant, vt multos quoque ipse timeat necesse est. Verum quam pulchrè Herodi hymnus insulat Ecclesiasticus in hæc verba loquens: Hostis Herodes impiè, Christum venire quid times? Non eripit mortalia qui regna dat cælestia. Attende præterea hic peruersam adulationem Iudæorum: quia vt refert Euangelista, turbata est omnis Hierosolyma

Numer. 24.

Leo papa.

1. Timot. 2.

Stellæ Magorum claritas quanta fuerit.

Herodis crudelitas quanta fuerit.



lyma cum illo. Vt quid enim turbantur propter natum sibi regem? fortasse respondet quispiam: Timebant (quoniam de Christo futuro, & iam, vt ferebatur, nato carnaliter sentiebant) ne duobus regibus inter se decertantibus, ipsi perturbationibus inuoluerentur. Timebant sanè. At quæ est hæc ignauia, temporalem & malam inter peccandum pacem adeo præferre, vt malint impio Herodi subijci, quam à rege cælitus veniente, cælitusque misso & nunciato gubernari? Figurabatur quoque in hac Herodis ciuitatisque propter Magorum Christum quærentium aduentum turbatione, infantumque cruenta perditione, turbatio futura Iudæorum, quando post Christi ascensionem Apostolis prædicantibus, gentibusque Christi Euangelium suscipientibus Hierusalem, vniuersumque Iudaicum regnum turbabatur atque tumultuabatur, quoniam apostolorum prædicationem exterminare, Christi que nomen conabantur persequendo, fugando, occidendoque sanctos Dei prædicatores extinguere.

Timoris Iudæorum causa quæ fuerit.

Turbatio hæc Iudæorum & Herodis quæ figuratur.

Actor. 5.

Et conuocans omnes principes sacerdotum, & scribas populi, sciscitabatur ab eis, vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei: In Bethleem Iudæ. Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda. Ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel.

Mich. 5.

Quando Herodem audimus propter Christi natiuitatem turbatum, non potest ex pietate euenire, quod tam studiose de Christo nascituro interrogat. Audiuit enim ex Magis natum regem Christum: ideo vult scire ex sacerdotibus summis & scribis, quorum erat regere, docereque populum, & explanare legem, vbi Christus nasceretur. Quæ, inquit, Herodi erat notitia de Christo? Intellexit enim Magorum interrogationem, non de quouis rege, sed de maximo ac summo rege Christo, quem Iudæi expectabant. (Licet in hoc errabant, quod temporali potestate & in gloriosa maiestate illum regnaturum putabant.) Dicendum: Herodem Profelytum fuisse Iudæorum, id est, ad Iudaismum conuersum, sed imperfectè in lege institutum (quod actus eius & vita testantur) ideo audierat Messiam venturum, quem suspicatur hunc esse regem natum, quem Magi quærebant. Caput igitur, vbi ille sit nasciturus, vbi expectandus, discere ex sacerdotibus & peritis in lege. Respondent illi quomodo legerunt in Michæa scriptum. Quid de scripturis tu interrogas Herodes? Si scripturis credis, cur iam acuis gladium in puerum, meditans, illum quomodo possis perdere? Num poteris homo corrigere ne fiat, quod Deus, vt fieret, ordinauit & prædixit? Quod si scripturis non credis, quid de his, si iuxta mentem tuam vaniloquæ sunt, interrogas? Respondens Chrysostr. Credebat, inquit, Herodes in malo, in bono non credebat: quoniam quidem quod inde nasciturus foret Christus, vt scripturæ dicebant, credebat: quoniam autem aduersus illum agere non poterat, quem Deus mittebat, non credebat: quia non suo consilio gubernabatur, sed vinculo diaboli trahebatur ligatus. Sic sunt omnes homines peccatores: in quibus diabolus operatur: credunt scripturis: & non credunt:

Herodem fuisse profelytum Iudæorum.

Chrysostr.

f : quia



Scripturis  
quomodo  
credant &  
quomodo  
non credant  
peccatores.

quia hoc ipsum quod credunt, perfectè credere non permituntur. Si quidem omnes qui Christiani sumus, & legimus & scimus, quia mundus confusus, & quia morituri sumus: & hoc ipsum tamen perfectè non credimus. Si enim perfectè crederemus, sic viveremus, quasi post modicum transfiri de hoc mundo, non quasi in æternum mansuri.

Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter ab eis didicit tempus stellæ, quæ apparuit eis. Et mittens illos in Bethleem, dixit: Ite & interrogate diligenter de puero. Et cum inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniens adorem eum.

Duplici modo credibile audierat Herodes à sacerdotibus responsum. Primo, quia à sacerdotibus fuit dictum: deinde quia exemplo prophetia fuit comprobata. Non tamen ad deuotionem flectitur nasciturus regis, sed ad malitiã interfectionis eius per dolum. Malus enim homo, quæ Dei sunt intelligere potest, quæ Dei sunt agere non potest. Quapropter vide, quam insidiosè ad se vocat Magos Herodes, nihil mali suspicantes. Explorat tempus, hoc est, diem apparitionis stellæ. Deinde diligenter inquisitionem de puero mandat. Tertio, renunciari sibi rem postulat, puerumne, ac vbi inuenerint. Quarto, quo dolus non sentiat, velle adorare puerum se fingit, ac muneribus honorare, quem tamen gladio parabat occidere. De quo eleganter sanctus Leo papa disserit, dicens: Audiens Herodes rex, Iudæorum principem natum successorem suspicatus, expauit, & molitus necem salutis auctori falsum spondit obsequium. Quam foelix foret, si Magorum imitaretur fidem, & conuerteret ad religionem quod disponebat ad fraudem. O cæca stultæ æmulationis impietas, quæ perturbandum putas tuo furore diuinum consilium. Dominus mundi temporale non querit regnum, qui præstat æternum. Quid incommutabilem dispositurum rerum ordinem vertere, & aliorum facinus præoccupare disponis? Mort Christi non est temporis tui. Ante condendum est Euangelium, ante prædicandum est Dei regnum, ante sanitates donandæ, ante sunt facienda miracula. Cur Herodes quod alieni est operis, tui vis esse criminis: & non habiturus effectum sceleris, in solum te reatum præcipitas malæ voluntatis. Nihil hac molitione proficis, nihil peragis. Qui voluntate natus est, arbitri sui potestate morietur. Renunciate, inquit, mihi, vt & ego veniens adorem eum. Videre serpentinam vocem. Ex illorum enim erat numero vnus, qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum. Simulat se adorare velle, quem necare decreuit. Quam misera autem (ait Bernardus) est ciuitas aut congregatio, in qua regnat Herodes, quoniam Herodiana sine dubio particeps erit malitiæ, & ad nouæ salutis ortum Herodiana mouebitur turbatione. Nam Herodiana malitia & Babylonica crudelitas enascens velle extinguere religionem, & allidere paruulos Israelis. Si quid enim ad salutem pertinet, si quid religionis oritur, quicumque resistit, quicumque repugnat, planè cum Aegyptijs paruulos Israelitici germinis necare conatur. imo cum Herode nascentem persequitur Saluatorem.

Herodis insidie quantæ in Christum puerum.

L20. Papa.

Psalm. 27.

Bernard.

Herodiana malitia & Babylonica crudelitas mysticè quæ. lxxd. 2.

Qui



Qui quum audissent regem, abierunt. Et ecce stella, quam viderant in Oriente antecedebat eos, vsque dum veniens, staret supra vbi erat puer.

Viderat magnam Magorum deuotionem Herodes erga Christum: nec sperabat eos blanditijs, nec minis, sed nec auro posse corrumpi, vt in nati pueri necem consentirent. Quia igitur aliud non potuit, deuotionem ipse quoque simulabat, & reges innocentes abire dimisit. Vide autem & ab initio quanta sit pietas, quanta deuotio Magorum, quanta fides gentium. Vna stella eos per alienas terras, vt in Christum crederent, permouit: Iudæos vt crederent, nec sol iustitiæ Christus ipse mouere potuit. Stella, inquit, antecedebat eos, puta Magos ab Hierusalem recedentes. Hæc erat stella quam in oriente viderant, & quæ eos ducatu suo in Hierosolymam duxerat: quæ denique non longè ab Hierusalem se; quo Magi interrogare cogentur, subduxerat. Hæc euntibus versus Bethleem Magis iterum præcedens sociata est, donec staret supra locum, vbi puer erat. Quia enim loquendo non poterat, stando Christum locum quæ eius indicabat. Noli autem mirari, quod stella seruit Magis Christum quærentibus: mirare potius quod non vna stella tantum, sed omnia etiam elementa tibi seruiunt delinquenti, Dei quæ inimico.

Pietas deuotio fidesque Magorum quanta.

Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde.

Mulum ex stellæ ducatu, quem se amisisse putabant, exhilarati sunt Magi. Videbant enim se haudquaquam deceptos, præsertim cum etiam testimonia sacerdotum & scripturæ interim accessissent: vnde ad inueniendum regem, quem quærebant Christum, certiores redderentur. Videtis quam sapientes fuerunt hi tres viri. Nihil numinis tribuerunt stellæ: puerum vt Deum adoraturi quærebant. Stant iuxta domum, parant munera: nec scandalizantur de neglecto tanti regis apparatu. Nullam enim ibi curiam, non alium palatium, non ædes regales, nullos ministros, nec signum aliquod temporalis maiestatis offendunt.

Sapientia Magorum quanta.

Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum.

Mirum fuit deuotionem tantorum virorum non perijisse, cum regem quærerent, inuenirentque nullo diademate regio insignitum, nõ viderunt purpuram aut regium aliquid, sed mirabilem inopiam & paupertatem. Viderunt domum vilem, & animalibus magis quam hominibus ad inhabitandum idoneam. Viderunt matrem eius, vix, vt Chrysostronus ait, tunicam vnã habentem, non ad ornamentum corporis, sed ad tegimen nuditatis. Viderunt puerum vilibus pannis inuolutum, & sordidiori in præsepio positum. Quæuis credendum potius sit, hac hora in gremio matris sedisse, atque hospites tam deuotos blando atque amicabili contuitu oculorum benigne recepisse. Vide autem quanta fuerit reuerentiæ, ante puerum inopem mox procidere, & vt Deum adorare?

Chrysostr.

Infans Christus quomodo Magos excepit.

Et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus & myr-





& myrrham. Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

Munera Ma-  
gorum tria  
myrricis  
quid.

Nunquam satis Magorum horum laudari potest deuotio. Siquidem non satis illis erat adorasse, sed etiam muneribus oblati se prostre-  
batur, optabantque feruentissimo desiderio, puero huic vero regi ac Messia  
Iudæorum esse subiectos. Offerebant munera, quibus iuxta mysticam sig-  
nificationem, puerum hunc agnoscebant Deum, agnoscebant regem, agno-  
scebant mortalem. Oblatis autem muneribus, commendatisque animis  
suis (neque enim dubium est, hac præcipue hora summa exultatione,  
alacritateque spirituali perunctos, sentientes in puero, hoc quod lingua non  
possent explicare, nec corde comprehendere) moniti sunt in somnis res-  
ponso accepto, quippe qui solliciti fuerant, inter se consultantibus, an ad He-  
rodem sibi foret redeundum, nonnihil sinistra suspicantes. Moniti igitur  
ne redirent, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Et nobis à ro-  
gione similitudinis, ab innocentia, ab originali iustitia, qua olim excide-  
mus, hallucinamurque opus est redire in regionem nostram, v. p. caele-  
stem patriam, per aliam viam, quam per illam per quam excidimus, præ-  
stante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula. Amen.

### SERMO IN EODEM FESTO.

*De Magorum deuotione, studio ac muneribus.*

Magorum  
patria quæ  
fuerit.

Chrysof.

Numer. 24.

Chrysofom.

Magi vnde  
dicitur sint.

**I** Ntrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius: & prostrantes, ad-  
trauerunt eum. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum thur &  
myrrham. Matth. II. Memoriam apparitionis Dominicæ hodie agimus  
filij charissimi, qua puer Iesus, & adhuc infans seipsum gentibus, hoc est,  
primitijs gentium exhibuit. Itaque hos Magos Christum quærentes, ex  
Aethiopia aut Perside venisse multi volunt, quos tam longo itinere bre-  
ui potuit tempore adducere puer Iesus. Fuisse autem horum aduentus oc-  
casionem Chrysofomus hanc ita narrat, dicens: Legi Magos istos ex libris  
Balaam diuinatoris apparituræ huius stellæ scientiam accepisse: cuius di-  
uinationo posita est in veteri testamento: *Orietur stella ex Iacob, & exurgebit  
mo de Israel, & dominabitur omnium gentium.* Audiui aliquos, inquit, recerum  
Chrysofomus, referentes de quadam scriptura, & si non certa, non tamen  
destruente fidem, sed potius delectante, quoniam erat quædam gens sita  
in ipso principio ipsius Orientis iuxta Oceanum, apud quos ferebatur qua-  
dam scriptura inscripta nomine Seth, de apparitura hac stellâ & muneribus  
ei huiusmodi offerendis, quæ per generationes studiosorum homi-  
num patribus referentibus filijs suis habebatur deducta. Itaque elegerunt  
seipfos duodecim, quidam ex ipsis studiosiores & amatores mysteriorum  
caelestium: & posuerunt seipfos ad expectationem stellæ eiusdem. Et si  
quis moriebatur ex eis, filius eius aut aliquis propinquorum qui eiusdem  
voluntatis inueniebatur, in loco constituebantur defuncti. Dicebantur  
autem Magi in lingua eorum, quia in silentio & voce tacita Deum glori-  
ficabant. Hi ergo per singulos annos post messem trituratorem ascen-  
debant







Triū Magorum  
studia  
consideranda  
quæ sicut.

Deuotio Ma-  
gorum quan-  
ta.

Prover. 2.  
1. Pet. 4.

Quæ sit ut  
fuerit Chri-  
stus a Magi-  
stratiam.

Iacob. 1.

Matth. 2.

Bernard.  
Matth. 2.

Psal. 10.

Munus qua-  
druplex Chri-  
sto oblatum  
à Magis.

Munus à lin-  
gua quod.  
Psal. 49.  
Munus à  
manu quod.  
Bernardus.

ti fuerunt Christi ortum, vigilantes quorannis, ne præteriret eos stella hæc, quam orituram credebant. Vide iam si tanta in nobis sit deuotio fidelibus, quanta fuerit olim in gentibus, ut adeo simus studiosi ad percipiendam Christi stellam seu Christum, hoc est, ad inquirendum eius beneplacitum. Fuit autem Magorum studium huiusmodi, ut digni essent qui inuenirent. Siquidem scrutabantur inuestigando, vigilando, orando. Inuestigabant oracula suorum prophetarum licet paganorum, orabant ut inuenire discereque possent stellam. Vigilabant donec viderent. Hoc modo inuestigare & ex scripturis discere nos decet voluntatem Dei. Decet præterea ad fores nos sapientiæ vigilare quotidie: deinde vigilare nos oportet in orationibus. Secundum Magorum fuit studium, quod quæsierunt Christum & hoc trisariam quoque fecerunt. Siquidem quæsierunt eum fortiter, nullis laboribus nec itineris diuturnitate deterriti. Quæsierunt sapienter, quia asturia Herodis non sunt decepti. Quæsierunt dulciter, quia Herodes tantam in eis fidem deuotionemque ad Christum inueniens, nequaquam audebat eos promissionibus ut corrumperet, tētare. Heu quam pauci hodie sunt fidei, qui Deum quærant dulciter, ut nullis concupiscentijs tentationibusve ab integritate abducantur: cum vnusquisque, ut Iacobus ait, à concupiscentia sua tentetur, abstractus & illectus. Tertium Magorum fuit studium, quod syderis ductu præcedentis, vbi tandem Christum inuenerunt, procidentes ante eundem ipsum adorauerunt. Sic enim narrat Euangelista: *Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius: & procidentes adorauerunt eum* Super quo verbo sic exclamat deuotissimus Bernardus: *Vnde hoc vobis ò alienigenæ? Neque enim tantam inuenimus fidem in Israel. Sic vos non offendit vilis habitatio stabuli, non pauperes cunæ præsepium? Non vos pauperis matris præsentia, non lactantis infantia scandalizat? Quid facitis ò Magi, quid facitis? Lactantem puerum adoratis, in tugurio vili, in vilibus pannis? Ergo ne Deus est iste? Deus certè in templo sancto suo, Deus in cælo sedes eius: & vos quæritis eum in stabulo, in matris gremio? Quartum Magorum erat studium, quod non solum procidentes adorauerunt Christum infantem, sed eadem etiam obtulerunt munera, illum honorantes atque cultum ei exhibentes. Quadruplex autem est munus quod Magi Domino obtulerunt. Primo, est munus à corde, quia in eum tam crediderunt quam eundem dilexerunt. Quid autem Deo offerre potuissent charius, quam corda sua, quibus se totos tradiderunt Christo, diligentes eum? Secundo, est munus à lingua seu ab ore, quod est laus Christi, ut scriptum est: *Sacrificium laudis honoris est ab eis.* Deum enim verum confessi sunt. Tertio, est munus à manu: & hoc modo obtulerunt Magi Domino, aurum thus & myrrhā. De hac offerendi ratione exclamat beatissimus Bernardus dicens: *Quid facitis Magi, quod aurum offertis? Ergo rex est ipse? Et vbi aula regia, vbi thronus, vbi curiæ regalis frequentia? Nunquid aula est stabulum, thronus præsepium, curiæ frequentia Ioseph & Maria? Quomodo ita insipientes facti sunt viri sapientes, ut adorent paruulum despicabilem tam sua ætate, quam paupertate suorum? Nonne timendum erat fratres, quod scandalizarentur viri isti, & illusos se crederent, cum tam indigna viderent? A regni ciuitate, vbi regem quærendum coniectabantur, ad Bethleem villam par-**



mulam dirigitur. Ingressi stabulum, inveniunt inuoluum pannis infantulum. Non illis sordet stabulum, non pannis offenduntur, non scandalizantur lactantis infantia. Procidunt, venerantur ut regem, adorant ut Deum. Sed profecto qui illos adduxit, ipse & instruxit: & qui per stellam foris admonuit ipse in occulto cordis edocuit. Quarto, est munus ab obsequio. Hoc obrulerunt Magi, & quando longo illo itinere fatigati sunt, ad puerum venientes, & quando procidentes adorauerunt eum. Quod enim aliud fuit ante Christum procidere, quam se totum in eius obsequium obedientiamque tradere? Magi igitur ante Dominum prociderant, quia seipsum in eius obsequium atque seruitium totos expendunt. Restat nunc ut nos quoque ad Christum ambulemus, Christum adoremus, Christum offeramus munera. Esaias olim de gentibus Deo loquens, dicebat: *Ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui.* Ambulemus nos in lumine Dei, ductu scilicet gratiae eius, quae nobis est lumen ad dirigendos gressus nostros in semitis mandatorum Dei. Ad ambulandum autem ad caelestem illum paradisum, quatuor lumina sunt nobis necessaria, quae veluti quatuor nos candelae praecedant. Pronidit igitur nobis benignissimus Dominus de quadruplici lumine habitantibus in tenebris, & in regione umbrarum mortis. Est enim lumen naturae, lumen doctrinae, lumen exemplare, & lumen gratiae seu illustrationis diuinæ. De primo lumine est illud Psalmi: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Omnibus nobis hoc lumen rationis naturaliter inditum est, ut cognoscamus bonum & malum, honestum & inhonestum, quod decet & quod dedecet. Possimus hoc lumen sequentes (tametsi illud nobis haudquaquam sufficiat ad salutem) nos disponere aut parare ad lumen diuinæ gratiae suscipiendum, puta, ut in nobis non inueniatur obex gratiae. Siquidem ethnicus aut paganus si damnatur, non nisi iuste damnatur, propterea quod lumine hoc naturae, non fuit recte usus. Si enim recte vteretur, & ad Deum (quem lumine potest rationis agnoscere) se conuerteret, non posset fieri, quin per media illuminaretur à Deo, & ad salutem perueniret. Aliud est lumen doctrinae siue eruditionis, ut quod lucet in scriptura, quomodo Psalmus dicit: *Lumen pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis.* Et iterum: *Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis.* Tertium est lumen exempli, ubi quis opere docet quid fugiendum, quid amplectendumve sit. Et hoc lumen efficax quidem est, sed non sufficit absque lumine gratiae. Quartum igitur lumen diuinæ est gratiae necessarium. Hoc lumen in homine tanto radiat clarius, quanto fuerit hominis cor purius. Quam multi enim sunt qui docti praedicare sciunt, & dare consilia alijs: sibi ipsis tamen nihil consulere nouerunt, sed ambulant in tenebris, nec sciunt quo vadant. Vides saepe numero doctos multos sed in deuotos, cum ediuerso offendas simplices, illos literatos, sapientissimos ac spiritu deuotos. Quare? quia lumen gratiae sua negligentia aut non habent, aut minus habent. Quapropter omnes quantum sufficeret, sumus rationis capaces: videmus quoque exempla bona: praeter ea sumus instituti salutari doctrina, & tamen haec omnia, quia ad Deum non conuertimus, nec applicamus, grauiter delinquimus, nos ipsos negligentes. Omnibus enim his quam diu utimur ad luminis superni, hoc est, ad gratiae

Munus ab obsequio quod.

Procidere ante Christum. Quis quid fuerit Esaias 60.

Ambulare in lumine Dei quid sit. Esaias 60.

Lamina quatuor hominum necessaria quae. Psalmus 4. Lumen naturae quid sit.

Ethnici & pagani cur iuste damnentur.

Lumen doctrinae quam sit necessarium homini. Psalmus 119. Idem. Lumen exempli quodnam sit.

Lumen diuinæ gratiae quam sit necessarium homini. Ioan. 12. Doctores cur sint commuiter minus deuoti ac illuminati Dei gratia.



Lumini dicitur  
no illustrari  
volentes quod  
sit faciendum.

Voluntas bona  
na melioris  
vitae qui pro  
betur.

Astor. 5.

Moth. 5.  
1. Pet. 2.  
Iudicia hominum  
quam nihil sint  
facienda ut  
Deo obediantur.

Propositum bonum  
quam sit mordicus  
tenendum.

extinctionem, non potest nobis inesse salus. Quid, inquis, faciam, ut diuine illustrer lumine? Deponere omnia peccata per confessionem, animumque post hac delinquendi nullo vnquam tempore admittere, peccandi occasiones fugere, ob nullius hominis amorem, ob nullius commodi, nulliusve rei desiderium aut fauorem à Dei voluntate declinare. Nisi hoc, abstinendi scilicet à peccato, declinandi peccatorum occasiones, tam propositum quam studium in te firmum sit ac constans, vana est correctioris vitae quæuis promissio. Non adeo grauis & laboriosa est res bonæ voluntati vitam malam deserere, & ad meliora se mutare. Adhære bona voluntas, & sentiuntur eundem lenia. Age tantum vt velis, & verè velis te ad meliora conuertere. Verum audio vestrum quosdam dicentes, Voluntatem habeo bonam, in situo propositum sanctum, & dum ab alijs sequestratus sum, vtcunque rectè me habeo. At vbi inter homines viuere cogor, cogor quoque acquiescere alijs, magis nisi malim offendere, aut derideri atque contemni, presentibus communi conformemque reddere. Itaque quamuis bona mihi sit voluntas, impediatur, Si enim non acquiesco amicis, malè audio. Quid dicis? Quos habes amicos, quibus placere magis appetis, quàm Deo? An plures facies hominis amicitiam, quàm Dei? Nunquid, ne malè audias ab homine, offendes Deum? Nunquid vtilior tibi est amicitia hominis, quàm Dei? aut potius deserere Deum illo contempto, ne contristes hominem Deo dilecto? Nimis stultè loqueris. Quæ tu cognoscis Deo placita, virtuosa, salutis tuæ necessaria, propter hominem deserere? Quæ Deum offendunt quæ tibi noxia sunt, quæ dedecèr, propter hominis fauorè, & ad Dei iniuriã facies? Si te rogaret amicus, vt tibi eruas oculum, non facies? Si vt pecces, animæque tuæ vulnus infligas homo inuitat, nunquid de illum contristes, acquiesces? Stulta hæc est excusatio: propter homines, & ne deridearis aut malè audias, cogi ad peccandum. Audi quid Apostoli fecerunt. *Ibant, autem, inquit Lucas, gaudentes à conspectu conuulsi, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu Christi: umeliam pati.* Exulta & gaude tu quoque si propter virtutem continentiam, si propter temperantiam sobrius & castus viuis, & si propter quamuis virtutem aliam, vt placeas Deo, aut ne offendas Deum, aliquid agis aut caues, propter quod sperneris, aut propter quod malè audis, exulta & gaude, quia pro Christo & pro virtute hoc patieris. Qui enim propter iustitiam patiuntur, beati. Et quis tibi nocebit, si boni a mulator fueris. Grauatè fers si despiceris. Audi consilium. Despice te ipsum primus, nec te dignè iudices, qui hominū habes fauorem. Hominū gratiam contemne, ne Dei gratia priueris. Nihil tua intersit quid de te homines loquantur, modo Deo placeas. Quid animæ tuæ conferat aut noxiū sit attende: & quid de te homines cogitent aut loquantur, contemne. Vecordia est dumtaxat tua, qui volūtare inconstans es, qui parui facis Dei gratiã & amicitiam. Ideo leuiter transgredieris: cedis vno verbo. Et quia homines mollem, inconstantem, leuemque te cognoscunt, quem vbi in animo etiam boni aliquid habueris, sciunt ad verba hominū mutabilè, ideo magis inconstantem reddunt, nec propositi tui te esse sinunt tenacem. Caterum, propone & constans serua tuum propositum, puta non vorare, non inebriari, non comotare, nihil impudicum agere aut loqui, non choreis, aut spectaculis interire: quis quæso te inuitū ab hoc proposito abstraher? Si tentaris ab ho-

mitæ



mine vi à proposito sancto tuo recedas, noli vacillare tu, sed pertinax etiã, bis, terve omnes qui offendi volunt, offende & quanto tuis illorum blanditijs aut minis etiam non acquiescas, vt tandem nemo molestus tibi sit, nemo non laudet etiam te. Habet enim etiam apud inimicos semper tam virtus, quã veritas laudem. Nam ab omnino reprobis quid timendum est? Profecto profus nihil. His namq; si acquieueris, perdent te: si non acquieueris, detestabuntur te. Verum hoc non ad ignominia tibi cedit, sed ad laudem. Quid enim illi dignè laudant aut vituperant? Cæci sunt, & iudicio carent. Contra illorum odia Christus te consolatur, dicens: *Beati eritis cum vos oderint homines, & persecuti vos fuerint, & eiecerint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominũ. Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celo.* Itemq; *Nolite mirari, quia odit vos mundus. Si de mundo essetis, mundus quod suum erat in vobis diligeret. Sed quia de mundo non estis propterea odit vos mundus.* Quis est de mundo? Profecto qui terrena sapit, qui secundum carnem vivit, qui non obedit spiritui Dei. Hi sunt mundus. Hi sunt à quibus omnes, qui piè volunt viuere in Christo, persecutionem patientur. Itaque si hominibus huiusmodi placere vis, non poteris placere Deo. Si etiam huiusmodi placeres, id est, placere affectares, Christi seruus non esses. Hæc prima conuersionis tentatio est, odia ac hominum contemptum in Dei seruitio pati. Veruntamen noli tu ad modum arundinis vento agitari. Constantis perseuera in tuo bono proposito, præsertim, cui sacra consentit scriptura, & maioris tui aut Ecclesiæ autoritas quid verò de te loquatur sentiant ve homines, contemne. Postremo vt vnde digressus sum, redeam, cum sanctis Magis Christum quære, Christum inueni, ante Christum procide, Christum adora, Christo offer munera, aurum charitatis, thus deuotionis, & myrrham abnegationis, ac mortificationis. Quod nobis omnibus largiatur mellifluus amabilissimusq; puer Dominus Iesus Christus, in seculis benedictus, Amen.

Reprobi homines qui non sunt timendi.

Math. 5.  
Luc. 6.

1. Ioan. 3.  
Ioan. 15.  
De mundo quoniam esse dicantur.  
Tim. 5.  
Gala. 6.

Tentatio prima conuersionis quænam sit, Matth. 11.

IN FESTO S. ANTONII ABBATIS AC CONFESSORIS. Lectio lib. Sapient. Cap. X,

**U**stum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam Sanctorum. Honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius. In fraude circumuenturum illum assuit, & honestum fecit illum. Custodiuit illum ab inimicis, & a seductoribus tutauit illum: & certamen forte dedit illi, vt vinceret, & sciret quoniam omnium potentior est sapientia. Hæc venditum iustum non dereliquit, sed à peccatoribus liberauit eum: descendit quæ cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit illum, donec afferet illi sceptrum regni, & potentiam aduersus eos qui eum deprimebant: & mendaces ostendit, qui macularunt illum, & dedit illi claritatem æternam.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

**T**ot nobis eximie sanctitatis proponuntur exempla, tot incentiua virtutum, vt durissimus quisue possit corde compungi, & excusso frigidi